

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΠΙΕΡΙΑΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Διαδικτυακή Πύλη
www.ypppe.gr

**• Εκπαιδευτικό υλικό
για την
Περιβαλλοντική εκπαίδευση**

(Προς δανεισμό από το Γραφείο Π.Ε.)

Επιμέλεια
Γιάννης Οργανόπουλος

Τελευταία Ενημέρωση: Φεβρουάριος 2011

Κατερίνη 2009 (Α΄ Δημοσίευση)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Γιάννης Οργανόπουλος

Δάσκαλος, ΜΔΕ στις Επιστήμες της Αγωγής, - Υπεύθυνος Π.Ε. Α/θμιας Εκπ/σης Ν. Πιερίας
(Τελευταία ενημέρωση: 16 Φεβρουαρίου 2011)

Το εκπαιδευτικό υλικό, ανάλογα με τις ανάγκες και προσδοκίες των Παιδαγωγικών και Μαθητικών Ομάδων, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί για: α) ενημέρωση (διδασκτικό υλικό / πηγή πληροφοριών / πηγή ιδεών για άντληση - επιλογή θεμάτων) β) υποστήριξη (μαθησιακό υλικό / προτάσεις για δραστηριότητες, φύλλα εργασίας) γ) εμπύχωση.

Η μορφή του μπορεί να είναι έντυπη ή ηλεκτρονική (βιβλίο, φυλλάδια, CD, DVD, βιντεοταινία, φάκελος δραστηριοτήτων ή πολυμορφικό με κάποια ή και όλα από τα προηγούμενα).

Το εκπαιδευτικό υλικό που υπάρχει στο γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσής μας και διατίθεται προς δανεισμό σε κάθε ενδιαφερόμενο εκπαιδευτικό προέρχεται:

α) απ' ευθείας από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. (έχει προμηθεύσει από το 2000 – 2001, μέσα από το Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ (I), 2^ο Κ.Π.Σ, τα Γραφεία Π.Ε. και τις σχολικές βιβλιοθήκες με 12 πακέτα εκπαιδευτικού υλικού διαφόρων θεματικών ενότητων. Το υλικό αυτό εξακολουθεί στο μεγαλύτερο μέρος του, να είναι τόσο επίκαιρο όσο και αξιοποιήσιμο) β) από τα ΚΠΕ, τα οποία παράγουν εκπαιδευτικό υλικό πρωτίστως για την υποστήριξη των προγραμμάτων τους και των δικτύων που συντονίζουν γ) από τους Υπευθύνους Π.Ε. δ) από ΑΕΙ, διάφορες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και άλλους φορείς (π.χ. Μουσεία).

Απαριθμούμε τους τίτλους και τα περιεχόμενα του **διαθέσιμου εκπαιδευτικού υλικού από το γραφείο μας (Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α/θμιας Εκπ/σης Πιερίας):**

Τίτλοι εκπαιδευτικού υλικού από ΥΠ.Ε.Π.Θ., [Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ (I) - 2ο Κ.Π.Σ.]

1. Περιβαλλοντική Εκπ/ση στο Δημοτικό Σχολείο.

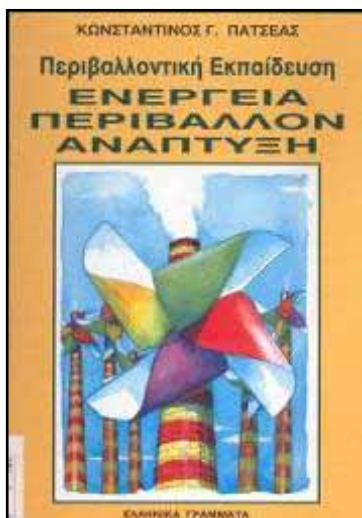
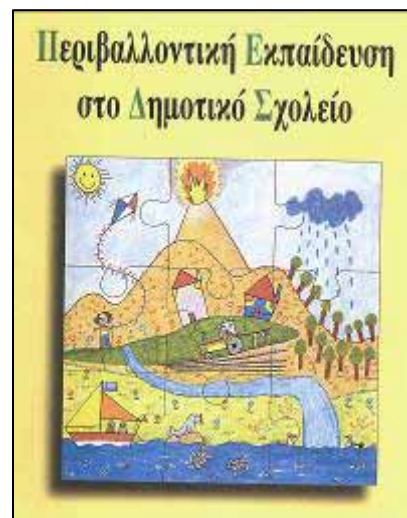
(Διαθέσιμο και στο <http://www.env-edu.gr/ViewPack.aspx?id=32>)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

Α. Εννέα έντυπα με αντίστοιχο αριθμό θεματικών ενότητων (1. Έδαφος 2. Νερό 3. Αέρας 4. Δάσος 5. Αγροοικοσυστήματα 6. Επιφανειακά νερά - Υγρότοποι, ποτάμια, λίμνες 7. Θάλασσα 8. Απειλούμενα είδη 9. Η ζωή στη Γη).

Β. Φυλλάδιο για το δάσκαλο (Παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού, τρόποι χρήσης, βασικά στοιχεία για την Π.Ε., Βασικό Γλωσσάρι, Διευθύνσεις Περιβαλλοντικών οργανώσεων).

Γ. 150 φύλλα δραστηριοτήτων

2. Ενέργεια- Περιβάλλον- Ανάπτυξη.

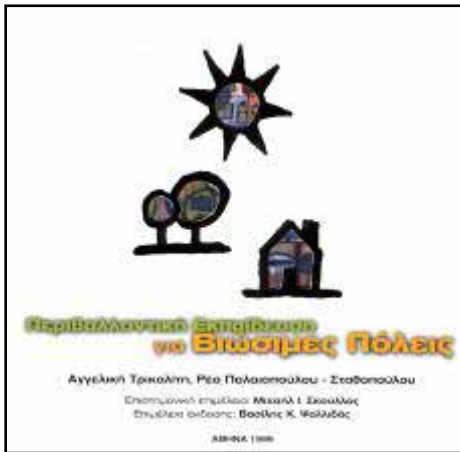
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

Α. Έξι θεματικές ενότητες (1. Τι είναι ενέργεια 2. Ηλεκτρισμός 3. Πηγές και παραγωγή ενέργειας 4. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 5. Ανάπτυξη και πηγές ενέργειας 6. Χρήση και εξοικονόμηση ενέργειας).

Β. Οδηγίες για τον εκπ/κό, φύλλα πηγές, φύλλα εργασίας, διαφάνειες.

3. Ένα κουτί γεμάτο νερό. ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

1. Σημειωματάριο πειραμάτων για το νερό
2. Έντυπο: «ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ»
3. Φυλλάδιο: «Ένας κόσμος γεμάτος νερό» (Το νερό πηγή ζωής, νερό και υγεία, νερό και καθημερινή ζωή, νερό και γεωργία, νερό και ενέργεια, νερό και βιομηχανία)
4. Φυλλάδιο: «Το άγιο, το νιο, τ' αμίλητο νερό» (Το νερό στη θρησκεία, στα έθιμα και στις παραδόσεις)
5. Φυλλάδιο: «Η Μουσική του νερού» (Δημοτικό τραγούδι, ήχοι υδροβιότοπου, μουσικά όργανα του νερού, παιχνίδια με τη μουσική του νερού, CD με τη Μουσική του νερού)
6. Αφίσα: «Ποταμοί και πηγές στη μυθολογία των Ελλήνων»
7. Δυο Χάρτες πολιτισμών
8. Χαρτοκατασκευή μοντέλου υδροτουρμπίνας
9. Επιτραπέζιο παιχνίδι με κάρτες.

4. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για Βιώσιμες πόλεις.

ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- 6 Βιβλία με τα εξής θέματα: 1. Πόλεις και άνθρωποι 2. Η φύση στην πόλη 3. Το νερό στην πόλη 4. Η ατμόσφαιρα - Ρύπανση του αέρα 5. Μετακινήσεις, μεταφορές, ηχορύπανση, πόλη και απορρίμματα 6. Παιδαγωγικές και Μεθοδολογικές προσεγγίσεις.
- Για κάθε θέμα υπάρχει: 1. Πληροφοριακό υλικό 2. Δραστηριότητες 3. Υλικό υποστήριξης 4. Παιδαγωγικές και μεθοδολογικές προτάσεις.

5. Η Ενέργεια και εμείς (CD),

σχολικό πρόγραμμα για χρήση φυσικών πόρων και ενέργειας.

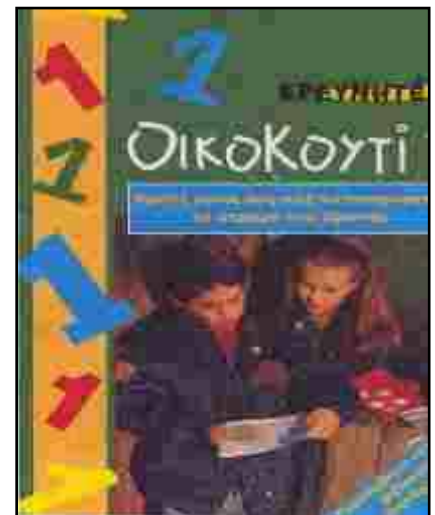

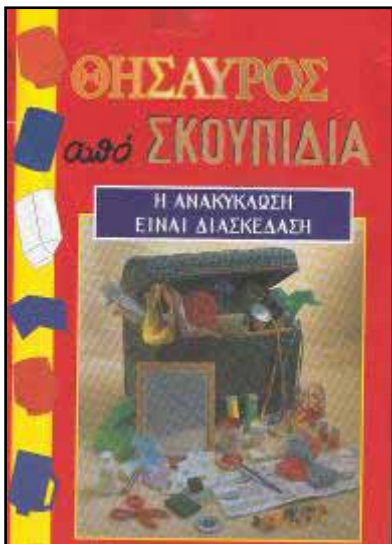
6. Οικοκουτί (1).

ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- Φυλλάδιο με σημειώσεις για τον εκπαιδευτικό.
- Έγχρωμο φυλλάδιο για το μαθητή: (Το Όζον, η σχέση του με τη ρύπανση, το στρώμα του Όζοντος, σχέση Όζοντος και ηλιακής ακτινοβολίας που φθάνει στη Γη, συνέπειες).
- 10 χαρτάκια για την ανίχνευση του κακού Όζοντος, 14 αυτοκόλλητα για την ανίχνευση υπεριώδους ακτινοβολίας, 1 σταγονόμετρο, 2 πλαστικά γλαστράκια, 1 σακουλάκι οικοχώμα, 1 πακετάκι σπόρους κάρδαμου (Για να μεγαλώσουν οι μαθητές φυτά με και χωρίς ηλιακό φως).

Απευθύνεται σε παιδιά άνω των 8 ετών

7. Θησαυρός από σκουπίδια.

(Για την ανακύκλωση χαρτιού, γυαλιού, μετάλλου, πλαστικού).

ΠΕΡΙΕΧΕΙ: 1. Σημειώσεις για τον εκπαιδευτικό (Το πακέτο – Η χρήση του – Επέκταση του προγράμματος - Σύνδεση με το σχολικό πρόγραμμα κάθε τάξης). 2. Έγχρωμο φυλλάδιο για το μαθητή 3. Βιντεοταινία (ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ Χ–Μ–Γ) 4. Διάφορα υλικά για κατασκευές

ΣΤΟΧΟΣ: Η επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση των σκουπιδιών μας.

8. Η βαλίτσα της καφέ αρκούδας. ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

Για την Α' ομάδα (Νηπιαγωγείο, Α', Β', Γ' Δημοτικού)

- Βιντεοταινία «Γνωριμία με την καφέ αρκούδα».
- 2 ίδιες αφίσες με τις φωτογραφίες της βιντεοταινίας.
- Αφίσα με τον βιότοπο της αρκούδας στις 4 εποχές.
- Παζλ το περίγραμμα της αρκούδας (φυσικό μέγεθος).

Για την Β' ομάδα (Δ', Ε', ΣΤ', Δημοτικού):

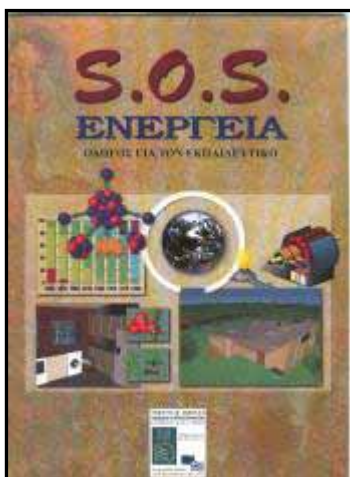
- Βιντεοταινία «Η καφέ αρκούδα».
- Βιντεοταινία «Μια ημέρα στο πεδίο».
- Βιβλίο του δασκάλου Οδηγός δραστηριοτήτων.
- Επιστημονικό έντυπο «Η καφέ αρκούδα στην Ελλάδα» (βιολογία, οικολογία, προστασία).
- Ανθολόγιο λογοτεχνικών κειμένων για την αρκούδα.
- (Φάκελοι με φύλλα εργασίας): «Το ταξίδι γνωριμίας με την καφέ αρκούδα», «Στα μονοπάτια της αρκούδας».

9. Ταξίδι στη ράχη της χελώνας. ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- Τεύχος για τον εκπαιδευτικό.
- Τεύχος για τους μαθητές (για αναπαραγωγή των σελίδων του).
- Τεύχος με πληροφορίες για τη ζωή των χελωνών.
- Πίνακα παιχνιδιού, κάρτες, μάρκες, πιόνια, ζάρι.

ΣΤΟΧΟΣ: Κατανόηση της θέσης της χελώνας μέσα στο οικοσύστημα.

10. S.O.S Ενέργεια (CD). ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

1. Οδηγό για τον εκπαιδευτικό 2. CD – ROM (Ενέργεια και κοινωνία, Ενέργεια στην καθημερινή ζωή, Ενέργεια και οικονομική ανάπτυξη, Πηγές ενέργειας, Ενέργεια και περιβάλλον, Επιπτώσεις από την εκμετάλλευση των διαφόρων πηγών ενέργειας).

11. Το Ποτάμι

Φάκελος ντοσιέ με:

51 Δραστηριότητες.

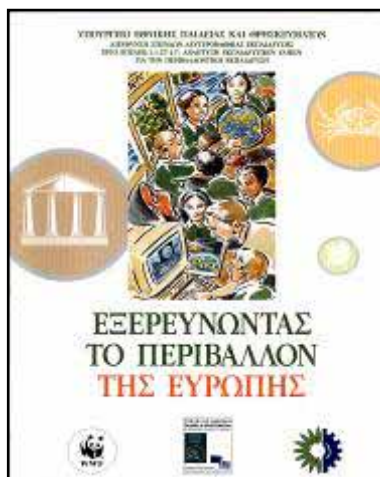
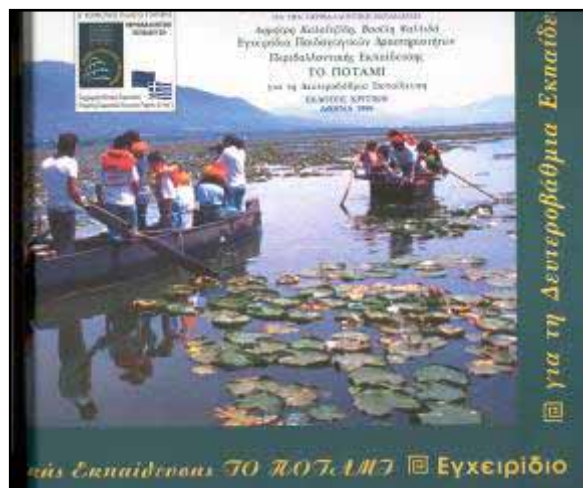
Στόχους δραστηριοτήτων.

Οδηγίες για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων.

Οδηγίες για ενήλικες που συντονίζουν μαθητικές ομάδες σε μελέτες ποταμού.

Κώδικα ασφάλειας για τα παιδιά.

(Για μαθητές Γυμνασίου)

12. Εξερευνώντας το περιβάλλον της Ευρώπης.

(Διαθέσιμο και στο <http://www.env-edu.gr/ViewPack.aspx?id=21>)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

Εγχειρίδιο για τον εκπαιδευτικό και CD ROM.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ:

1. Νερό και ποτάμια.
2. Ακτές και θάλασσες.
3. Δάση.
4. Αστικές περιοχές.

(Για μαθητές 12 – 16 ετών).

Νέο Βιβλίο Οδηγός για την Π.Ε. από Υ.Π.Ε.Π.Θ. & Π.Ι.

Φέρμελη, Γ., Ρουσομουστακάκη - Θεοδωράκη, Μ., Χατζηκώστα, Κλ., Γκαίτλιχ, Μ. (2008), **Οδηγός Ανάπτυξης Διαθεματικών Δραστηριοτήτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**, Αθήνα, ΥΠ.Ε.Π.Θ – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (Διαθέσιμο στο <http://pi-schools.sch.gr/dimotiko>, τελευταία επίσκεψη 31-12-2009 - 170 σελίδες, 15 MB, σε 4 αρχεία Pdf).

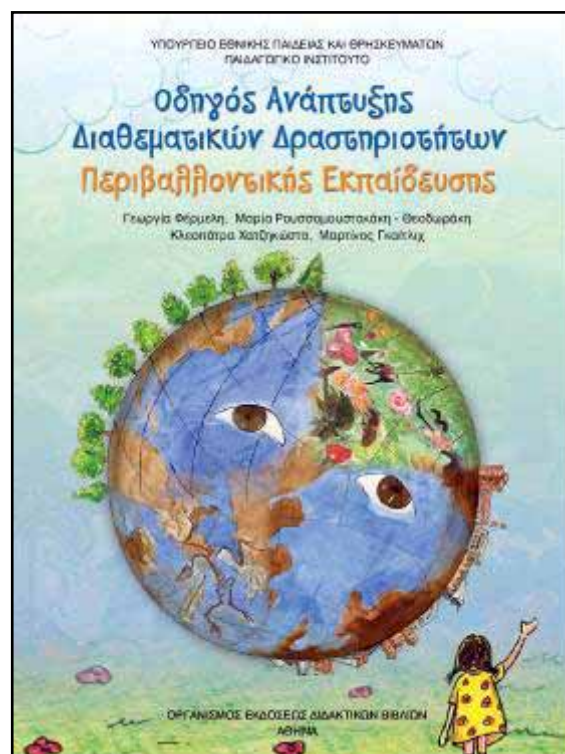
Περιέχει:

A. Εισαγωγικό - Θεωρητικό μέρος για την Π.Ε.,

B1. Επιστημονική πληροφόρηση για τις θεματικές ενότητες

- Αέρας – Ατμόσφαιρα – Κλιματικές αλλαγές
- Νερό
- Έδαφος
- Δάση
- Βιοποικιλότητα – Η εξαφάνιση των ειδών
- Ενέργεια
- Η διαχείριση απορριμμάτων και αποβλήτων
- Ανθρώπινες δραστηριότητες
- Ανθρώπινες σχέσεις και αξίες

B2. Ενδεικτικά σχέδια και φύλλα εργασίας για τις συγκεκριμένες θεματικές ενότητες.

ΚΠΕ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Έντυπα με θέματα αντίστοιχα των προγραμμάτων του ΚΠΕ:

1. Στα μονοπάτια του Ολύμπου (Πρόγραμμα για το δάσος)

(Διαθέσιμο στο <http://kpeanol.gr/images/PDF/Dasos.pdf> , Αρχείο Pdf 7,95 MB)

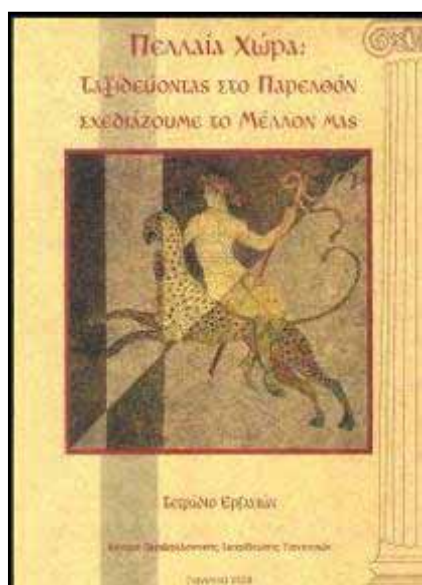
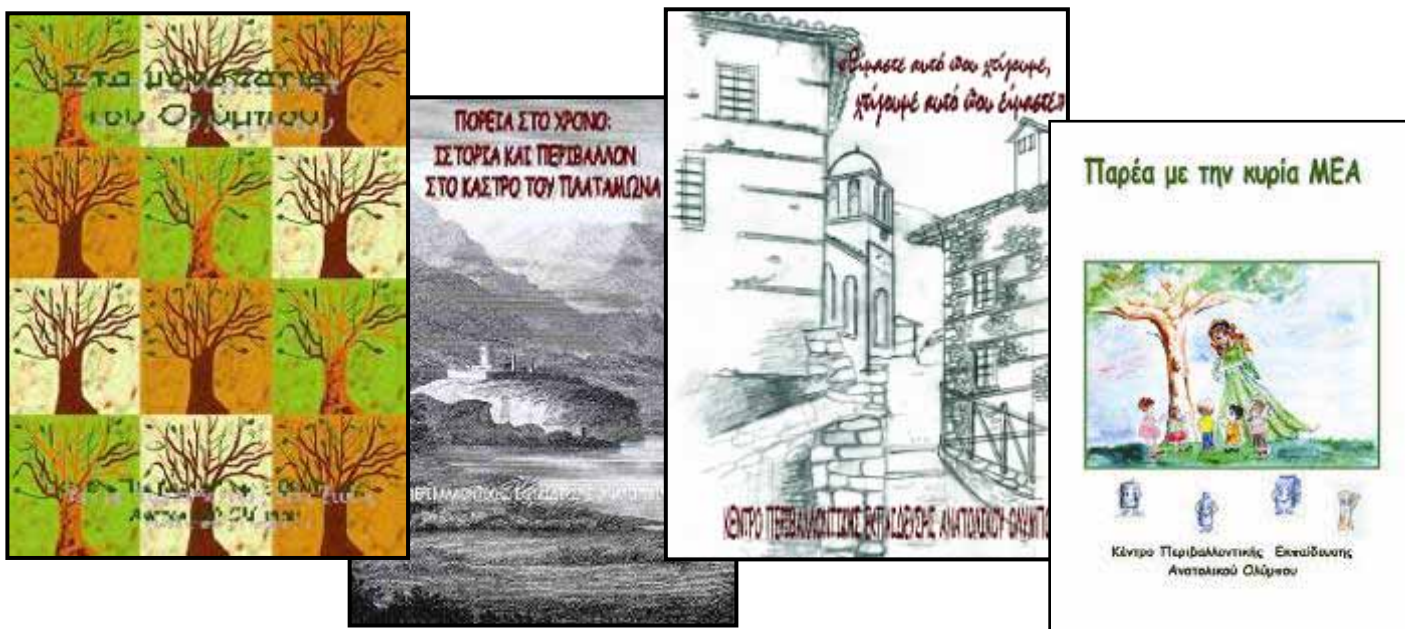
2. Πορεία στο χρόνο. Ιστορία και Περιβάλλον στο μεσαιωνικό κάστρο του Πλαταμώνα

(Διαθέσιμο στο <http://kpeanol.gr/images/PDF/kastro.pdf> , Αρχείο Pdf 7,94 MB)

3. Είμαστε αυτό που χτίζουμε, χτίζουμε αυτό που είμαστε (Πρόγραμμα για παραδοσιακούς οικισμούς). (Διαθέσιμο στο <http://kpeanol.gr/images/PDF/oikismos.pdf> , Αρχείο Pdf 10 MB)

4. Παρέα με την κυρία ΜΕΑ (Πρόγραμμα για τη διαχείριση απορριμμάτων)

(Διαθέσιμο στο http://kpeanol.gr/images/stories/PDF/kpe_anol_mea_2010a.pdf , Αρχείο Pdf 1,75 MB)

ΚΠΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

1. Έντυπο (Τετράδιο εργασιών) για την υποστήριξη του προγράμματος του ΚΠΕ

«Πελλαία Χώρα:

Ταξιδεύοντας στο παρελθόν, σχεδιάζουμε το μέλλον μας».

Αναφέρεται στον οικισμό της Αρχαίας Πέλλας, εξετάζοντάς τον όχι μόνον από ιστορική αλλά κυρίως από περιβαλλοντική σκοπιά.

2. Ο Κύκλος του νερού σε παζλ, στο πλαίσιο του προγράμματος του ΚΠΕ

"Οι περιπέτειες του Νερούλη στον ποταμό Λουδία"

ΚΠΕ ΕΔΕΣΣΑΣ

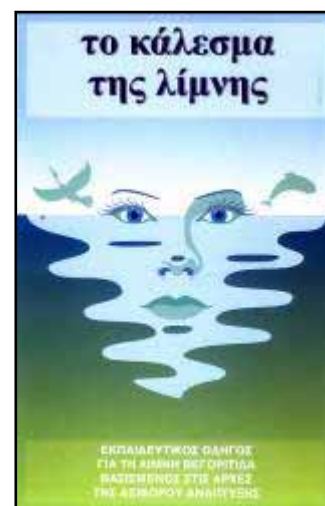
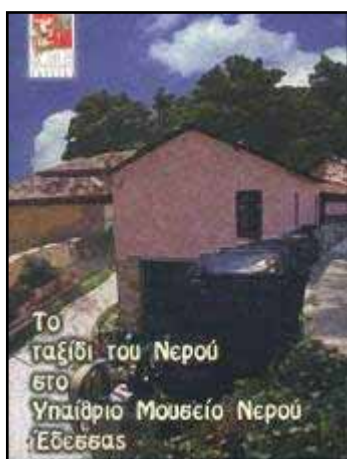
1. Υγρότοπος Άγρα – Βρυτών – Νησιού

Ντοσιέ με έντυπα:

- α) Κείμενο παρουσίασης - Οδηγίες χρήσης
- β) Δραστηριότητες στην τάξη
- γ) Δραστηριότητες ψυχαγωγίας
- δ) Δραστηριότητες μελέτης
- ε) Εξερευνώντας τη λίμνη του Άγρα
- στ) CD με ηλεκτρονική παρουσίαση του θέματος σε Power point.

2. (Ντοσιέ) «Ο τόπος μου» με τρία έντυπα σε ελληνική, αγγλική & γαλλική γλώσσα με κείμενα για: α) Το ταξίδι του νερού στο Υπαίθριο Μουσείο Νερού Έδεσσας β) Λουτρά Λουτρακίου Πόζαρ γ) Έργα Θεού, έργα ανθρώπων: Ο Υγρότοπος Άγρα-Βρυτών-Νησιού.

3. (Ντοσιέ) Το κάλεσμα της Λίμνης. Εκπ/κός Οδηγός για τη λίμνη Βεγορίτιδα.

ΚΠΕ ΚΙΛΚΙΣ

1. Κάθε σχολείο ένας κήπος

Περιλαμβάνει:

- A)** Τεύχος για τον/την εκπαιδευτικό με
1. Λίγα λόγια για τους κήπους 2. Κήπος & ελληνικό σχολείο 3. Σχολικές αυλές σχεδιασμένες με περιβαλλοντικά & εκπαιδευτικά κριτήρια – Ο σχολικός κήπος 4. Εγκατάσταση σχολικού κήπου 5. Συντήρηση σχολικού κήπου 6. Παρουσίαση του προγράμματος «Κάθε σχολείο... ένας κήπος».

B) 35 φύλλα εργασίας

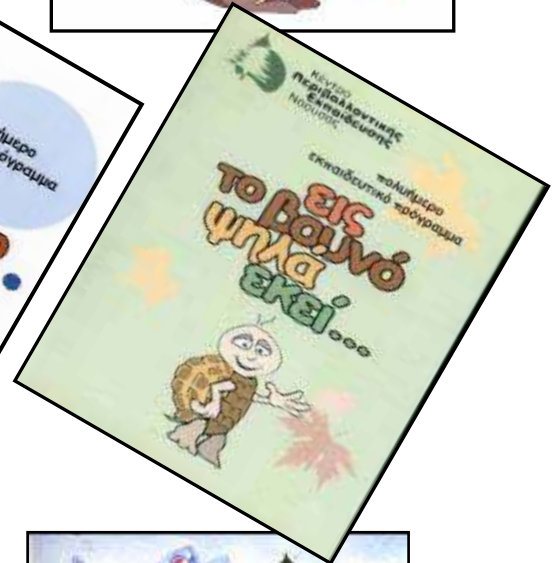
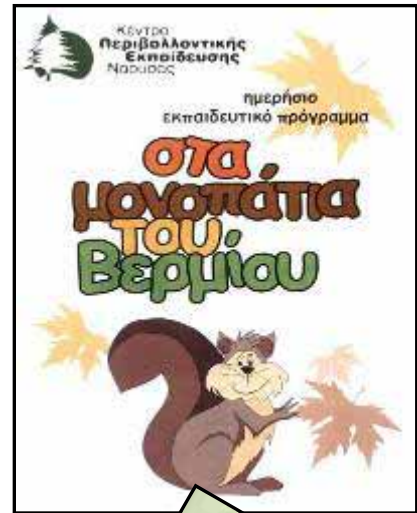
Γ) Γλωσσάρι κήπου (2 σελίδες)

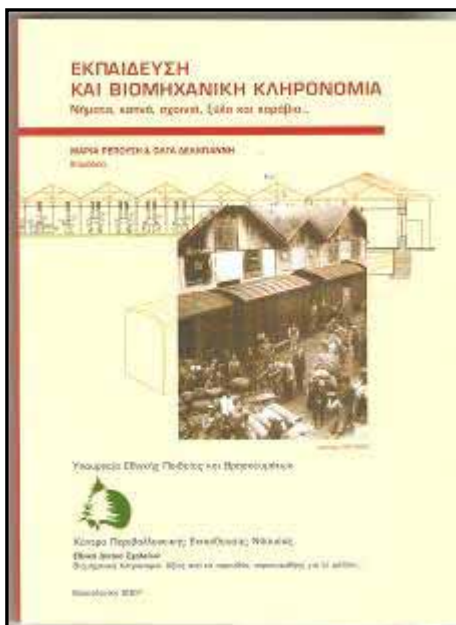
ΚΠΕ ΝΑΟΥΣΑΣ

Α'. Έντυπα με θέματα αντίστοιχα των προγραμμάτων του ΚΠΕ:

1. Στα μονοπάτια του Βερμίου
2. Αράπιτσα, το ποτάμι μας
3. Το νιο, το ευλογημένο, το αθάνατο νερό
4. Εις το βουνό ψηλά εκεί.

*** Τα κατορθώματα μιας δροσοσταλιάς**
(εικονογραφημένη ιστορία για εξοικείωση των μικρών παιδιών με κάποιους όρους και φυσικές διαδικασίες π.χ. δημιουργία ποταμών, σχέση νερού με τη ζωή, δράση ανέμων, χλωρίδα, βλάστηση, ρόλος του ανθρώπου, ...)

Β'. Εκπαιδευτικό υλικό
(βιβλίο 260 σελίδων και Cd) για το δίκτυο

**«Βιομηχανική κληρονομιά.
Αξίες από το παρελθόν, παρακαταθήκη για το μέλλον ...».**

- ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 1. ΕΔΕΣΣΑ (η πόλη των νερών)
2. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ – ΘΕΡΜΑΪΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ (τόπος της παραγωγής & της βιομηχανίας)
3. ΚΑΒΑΛΑ & ΞΑΝΘΗ (οι πόλεις του καπνού)
4. ΝΑΟΥΣΑ (η πόλη της υδρακίνητης κλωστοϋφαντουργίας)
5. ΠΕΙΡΑΙΑΣ (οι μεταφορές στο μεγάλο λιμάνι)
6. ΠΙΕΡΙΑ (τόπος δασικής βιομηχανίας).

ΚΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

(Διαθέσιμα και στον ιστότοπο του ΚΠΕ <http://kpe-kastor.kas.sch.gr>)

1. Οι δρόμοι του νερού – η λίμνη της Καστοριάς
2. Το δάσος
3. Ενέργεια και Περιβάλλον
4. Το Εργαστήρι της Ζωής - Βιοποικιλότητα.

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ:

1. Έντυπο με α. Κριτήρια επιλογής του θέματος β. Στόχους του κάθε προγράμματος γ. Γνωστικό μέρος-θεωρητική προσέγγιση δ. Μικρό λεξικό όρων ε. Βιβλιογραφία
2. Διαφάνειες
3. Φύλλα εργασιών.

5. Μια σταγονοπαρέα στη λίμνη μας

(Για παιδιά προσχολικής & πρώτης σχολικής ηλικίας)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ: Έντυπο με δραστηριότητες. Έντυπο και CD για αφόρμηση με τον κύκλο του νερού. Έντυπο με τα πουλιά της λίμνης. Είκοσι επτά (27) φύλλα εργασίας. Αφίσες και κάρτες με ζώα, φυτά και άλλους οργανισμούς που ζουν μέσα κι έξω από τη λίμνη.

6. (Οδηγός αναγνώρισης):

Τα πουλιά της λίμνης της Καστοριάς και της λεκάνης απορροής της

(Διαθέσιμο και στο http://kpe-kastor.kas.sch.gr/bird_guide , 10 αρχεία Pdf, συνολικού μεγέθους 48,5 MB)

«Η έκδοση εστιάζει στα συχνότερα παρατηρούμενα είδη πτηνών στη λίμνη Ορεστιάδα (Καστοριάς) και στη λεκάνη απορροής της. Παρουσιάζονται 113 είδη πτηνών, αντιπρόσωποι 15 τάξεων και 42 οικογενειών, από τα 226 είδη που κατέγραψαν στη λίμνη Ορεστιάδα και στη λεκάνη απορροής της το ΚΠΕ Καστοριάς, το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (2004) και κάτοικοι της περιοχής μέλη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Τα κείμενα και οι φωτογραφίες παρέχουν στον αναγνώστη δυνατότητες αναγνώρισης των παρατηρούμενων πτηνών και πληροφόρησης για ορισμένα βασικά τους γνωρίσματα».

ΚΠΕ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ

1. Ο σπόρος σιταράκης στη χώρα της βλάστησης
2. Με το σιταράκη ... στου μύλου το δρομάκι.
3. Η Νόνα η σταγόνα
4. Σαν παραμύθι το Βελβεντό
(Εικονογραφημένα παραμύθια)

ΚΠΕ ΜΕΛΙΤΗΣ

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (αρχεία Pdf σε Cd rom)

1. Άνθρακες... ο θησαυρός (Πρόγραμμα για την ενέργεια)

Ντοσιέ με επιστημονική πληροφόρηση και δραστηριότητες για τις ενότητες:

- A) Ενέργεια – Πηγές Ενέργειας B) Ιστορικό της γης Γ) Ορυκτά καύσιμα
- Δ) Επιπτώσεις από την καύση των ορυκτών καυσίμων E) Κλιματικές αλλαγές ΣΤ) Εναλλακτικές μορφές Ενέργειας.

2. Τα δάση μας... τα κάλλη μας.

Κεφάλαια: A) Προστασία των οικοσυστημάτων B) Δασικό οικοσύστημα Γ) Το δασικό οικοσύστημα του Δ.Δ. Δροσοπηγής Δ) Δραστηριότητες – Γλωσσάρι - Βιβλιογραφία

ΚΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

1. Δάσος, ο Χορός των Δρυάδων
2. Ο θαυμαστός μικρόκοσμος των μανιταριών
(Τετράδια εργασιών στο πλαίσιο ομότιπλων προγραμμάτων του ΚΠΕ)

ΚΠΕ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

1. «Εφημερίς», Τύπος και Περιβάλλον
Περιλαμβάνει:

- Τετράδιο εργασιών και Cd
- Παραμύθι με τίτλο:
«Η εφημεριδόουλα διηγείται».

ΚΠΕ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ

1. Αειφορική διαχείριση του νερού στην πόλη

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ: 1. Ενημερωτικό τεύχος για τον εκπαιδευτικό 2. Φύλλα εργασίας για τους μαθητές 3. Δημοσιεύματα εφημερίδων για το νερό 4. Βιντεοταινία «Νερό και Θεσσαλονίκη» 5. CD, με θέμα τη βιολογική επεξεργασία λυμάτων για την ανακύκλωση του νερού. 6. Σειρά 16 slides για την αλόγιστη χρήση του νερού (στο σπίτι, στη γεωργία, στη βιομηχανία).

2. Νερό: Χθες, σήμερα, αύριο

(Περιεχόμενο αντίστοιχο με το προηγούμενο).

3. Από τις πόλεις του κόσμου, στην πόλη μας, στη γειτονιά μας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: 1. Τεύχος Α' για τον/την εκπαιδευτικό 2. Φύλλα εργασίας 3. Τεύχος Β' για τον/την εκπαιδευτικό 4. Σειρά διαφανειών (slides) 5. Σειρά φωτογραφιών / καρτών 6. Κάρτες σταυρολέξου.

4. Βιομηχανία και Βιώσιμη ανάπτυξη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Τεύχος για τον/την εκπαιδευτικό. Σειρά διαφανειών (slides). Φύλλα επίσκεψης σε βιομηχανία και φύλλα εργασίας ομάδων. Βοηθητικό υλικό για τις ομάδες εργασίας.

5. Τα πουλιά στην πόλη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Τεύχος Α' για τον/την εκπαιδευτικό. Φύλλα εργασίας. Τεύχος Β' για τον/την εκπαιδευτικό. Σειρά διαφανειών. Κασέτα με φωνές πουλιών. Έντυπα (α'. «Θεσσαλονίκη, η πόλη των πουλιών», έκδοση ΕΟΕ β'. «Ετοιμάστε τις φωλιές τους», έκδοση ΕΟΕ γ'. «Πουλιά της Ελλάδας», έκδοση ΕΟΕ). Παιχνίδι μετανάστευσης των παρυδάτιων πουλιών. Σειρά καρτών (φωτογραφικό υλικό).

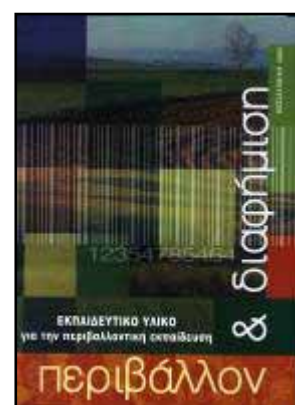
6. Περιβάλλον και Διαφήμιση (έντυπο 174 σελίδων και CD).

7. Ανακύκλωση, μια ιστορία χωρίς τέλος

(φάκελος με ενημερωτικό έντυπο, φύλλα εργασίας και slides με θέμα την ανακύκλωση χαρτιού, αλουμινίου, γυαλιού, πλαστικού).

8. Αναζητώντας το χαμένο χρόνο: Ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Αγωγής για τους Ελεύθερους χώρους και το πράσινο στην πόλη.

9. Ενέργεια: από τη φύση... στην κοινωνία.

ΚΠΕ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΑΣ

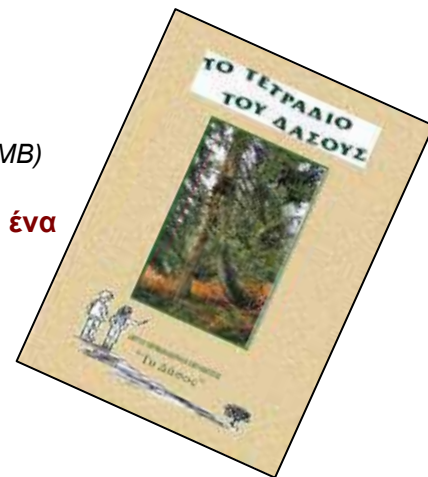
1. Το τετράδιο του δάσους

(Διαθέσιμο και στο <http://kpe-makrin.mag.sch.gr/OaonUaei.pdf> , Αρχείο Pdf 1,37 MB)

2. Τετράδιο μελέτης υδάτινων οικοσυστημάτων

3. Θεόφιλος Χατζημιχαήλ: «Η γνωριμία με το έργο του είναι ένα παράθυρο στη φύση»

(έντυπα με σχετική πληροφόρηση και φύλλα δραστηριοτήτων).

ΚΠΕ ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ

1. Βαθεία μέσα στο δάσος

ΚΠΕ ΑΡΝΑΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

1. Μεσ στα στενά σοκάκια της Αρναίας
ΠΕΡΙΕΧΕΙ: Τρεις φακέλους
(Αρχιτεκτονική - Επαγγέλματα - Ήθη και έθιμα).

2. Μέλι, τροφή βασιλισσών (DVD)

ΚΠΕ ΠΟΡΟΪΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

1. Ήχος και φύση (στο πλαίσιο του ομότιτλου δικτύου του ΚΠΕ)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ: α) Ενημερωτικό βιβλίο οδηγό για τις επτά θεματικές ενότητες του δικτύου β) Τετράδιο μαθητή για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα γ) 2 CD «ηχοθήκη 1» & «ηχοθήκη 2» με ηχο-ιστορίες, μουσικά όργανα, ανθρώπινους και τεχνητούς ήχους, ήχους ζώων και άλλους φυσικούς ήχους δ) ένα CD με θέμα «19 περιβαλλοντικές συνθέσεις».

ΚΠΕ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ

1. Το δάσος

2. Ταξινόμηση της χλωρίδας και της ορνιθοπανίδας με χρήση κλειδών

3. Κυκλοφοριακό – ατμοσφαιρική ρύπανση

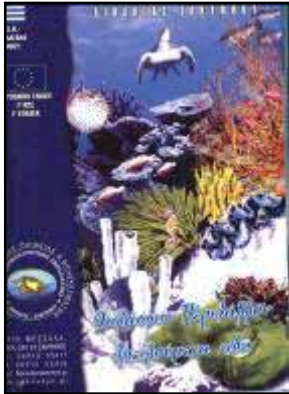
4. Η Θάλασσα

(έντυπα με σχετική πληροφόρηση και φύλλα δραστηριοτήτων).

ΚΠΕ ΛΙΘΑΚΙΑΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

1. Θαλάσσιο Περιβάλλον – Απειλούμενα είδη 2. Ελιά – λάδι. Ο Ελαιώνας σαν οικοσύστημα (φάκελοι με σχετικά έντυπα).

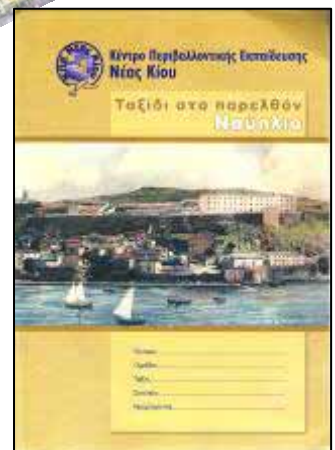
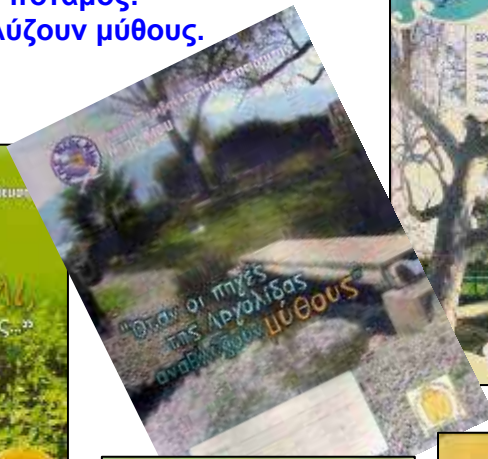
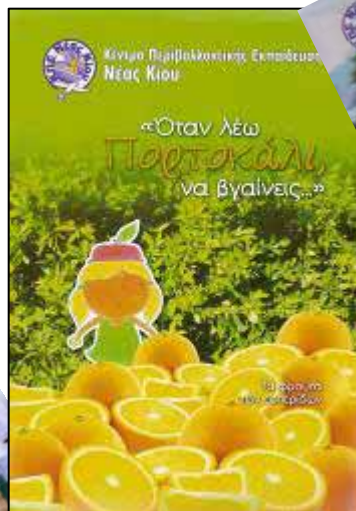
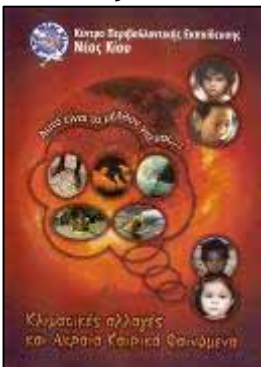

ΚΠΕ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

1. Θάλασσα και γλυφό νερό 2. «Νοφαλιάς», ταξίδι στη φύση και την παράδοση (Πρόγραμμα για ορεινούς οικισμούς) 3. «Στο Πασχαλίγο... Ρομπέν για λίγο» (Πρόγραμμα για το δάσος).

ΚΠΕ ΝΕΑΣ ΚΙΟΥ

1. Κλιματικές Αλλαγές – Ακραία καιρικά φαινόμενα: Αυτό είναι το μέλλον για μας;
2. Όταν λέω πορτοκάλι να βγαίνεις: Τα φρούτα των εσπερίδων.
3. Ερασίνος, ο γιος του βράχου.
4. Μια φορά κι έναν καιρό... ήταν ένας ποταμός!
5. Όταν οι πηγές της Αργολίδας αναβλύζουν μύθους.
6. Ταξίδι στο παρελθόν: Νέα Κίος
7. Ταξίδι στο παρελθόν: Ναύπλιο.

Δ/ΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΙΕΡΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οργανόπουλος Ιω., Καρυδιάς Μ., (2008). *Σχεδιασμός, υποστήριξη, υλοποίηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Δ/νση Α/θμιας Εκπ/σης Πιερίας (Γραφείο Π.Ε.) – ΚΠΕ Ανατ. Ολύμπου.

Διαθέσιμο και στον ιστότοπο του Υπευθύνου Π.Ε. Α/θμιας Πιερίας
(*αρχείο Pdf, 3,10 MB*)

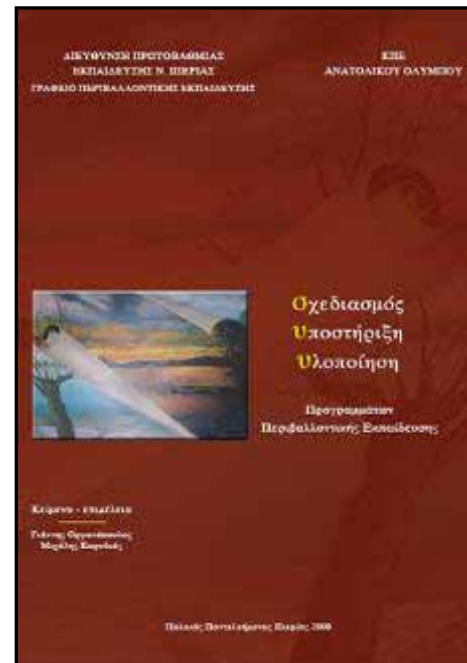
http://dipe.pie.sch.gr/ypperpi/nea%20anakoinoseis/entipo_2008.pdf

Έντυπο 96 σελίδων που περιλαμβάνει

Α΄ Μέρος με κείμενα για:

την αναγκαιότητα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τη σκοποθεσία της, τη Δεκαετία της Εκπαίδευσης για την Αειφορία, το ρόλο του Υπευθύνου Π.Ε., ορισμένες εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές στην Π.Ε., θεματικούς άξονες Προγραμμάτων Π.Ε., ενδεικτικά σχέδια Προγραμμάτων Π.Ε., τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ), τα δίκτυα Π.Ε., το εκπαιδευτικό υλικό για την Π.Ε, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜκυΟ) και την αξιοποίηση του διαδικτύου.

Β΄ Μέρος με παρουσιάσεις προγραμμάτων νηπιαγωγείων & δημοτικών σχολείων του νομού Πιερίας.

Δ/ΝΣΗ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.)

1. Υπαίθριος σχολικός χώρος
(σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

A. Φάκελο με ενημέρωση και δραστηριότητες (αύλειοι χώροι νηπιαγωγείων, δημοτικών, γυμνασίων, λυκείων, ΠΡΙΝ & ΜΕΤΑ τη διαμόρφωσή τους)

B. Βιντεοταινία

Γ. CD ROM

Δ/ΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ Β΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΓΡΑΦΕΙΟ Π.Ε.)

1. Η ανακύκλωση ως αφορμή (στο πλαίσιο του ομότιτλου δικτύου Π.Ε.)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ: Εννέα έντυπα και 2 CD, που αναφέρονται σε γενικά θέματα Π.Ε., σε οδηγίες εφαρμογής προγραμμάτων για την ανακύκλωση στο δημοτικό σχολείο και στο νηπιαγωγείο, σε προτάσεις αξιοποίησης «άχρηστων υλικών» για εικαστικές δημιουργίες, σε θεατρικές δράσεις και παιχνίδια ρόλων ...

WWF (Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση)

(Διαθέσιμα και στο

http://www.wwf.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=168&Itemid=176)

1. Τα δάση γύρω απ' τη Μεσόγειο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Εισαγωγή,
Ανθολογία κειμένων για τα δάση της Μεσογείου,
Δραστηριότητες για το δάσος,
Τετράδιο δραστηριοτήτων,
Χάρτης εξάπλωσης δασών Μεσογείου,
Το παιχνίδι της χήνας (επιτραπέζιο οικολογικό παιχνίδι).

2. Cd: Το κλίμα είναι στο χέρι σου

(Έχει σταλεί στα δημοτικά σχολεία και στα γυμνάσια δια των Υπευθύνων Π.Ε.).

MEDASSET (Μεσογειακός Σύνδεσμος για τη Σωτηρία των θαλασσιών χελωνών)

1. Μεσόγειος θάλασσα – Πηγή ζωής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Χάρτης Μεσογείου με προστατευόμενες περιοχές και μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

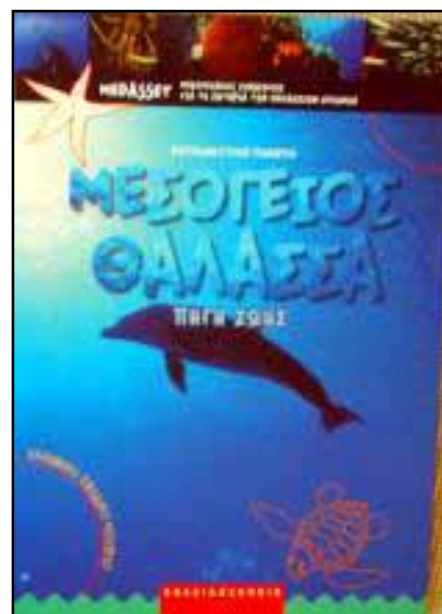
8 καρτέλες πληροφοριών για τους θεματικούς άξονες:

1. Τα ζώα της θάλασσας
2. Οικοσυστήματα κοντά και μέσα στη θάλασσα
3. Τι απειλεί τη Μεσόγειο (και η ιστορία της)
4. Προστατευόμενες περιοχές
5. Μωσαϊκό πολιτισμών.

10 φύλλα δραστηριοτήτων (σχεδιασμένα από το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο).

Οδηγός πλεύσης

(φυλλάδιο με οδηγίες αξιοποίησης του υλικού από τους ενήλικους με εκτενείς πληροφορίες, βιβλιογραφία και φύλλο αξιολόγησης του πακέτου για εκπαιδευτικούς και εμπυχωτές)

MEdIES (Μεσογειακή Πρωτοβουλία για το Περιβάλλον και την Αειφορία)

(Διαθέσιμα και στον ιστότοπο <http://www.medies.net>)

1. Τα απορρίμματα στη Ζωή μας (3 έντυπα με υποστηρικτικό υλικό για τον εκπαιδευτικό, χρήσιμες σχετικές γνώσεις, δραστηριότητες)

2. Το νερό στη Μεσόγειο

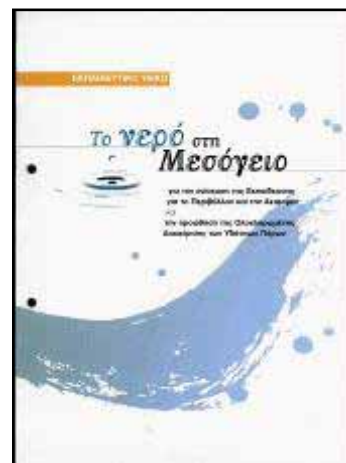
(Ντοσιέ με σχετική πληροφόρηση και προτεινόμενες δραστηριότητες)

Α΄ ΜΕΡΟΣ - ΘΕΩΡΙΑ:

Το νερό στη γη – Η Μεσόγειος – Χρήσεις & καταχρήσεις.

Β΄ ΜΕΡΟΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Νερό, το πανταχού παρόν – Νερό, το ιδιότροπο – Η ιστορία μιας σταγόνας – Το νερό που πίνουμε – Νερό & υγεία – Το νερό στο σπίτι μας – Νερό, έδαφος & γεωργία – Νερό, ενέργεια & βιομηχανία – Υγροβιότοποι

ΜΙΟ – ECSDE (ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ) & MEdIES

1. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στις Προστατευόμενες Περιοχές υπό το πρίσμα της Αειφορίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ & ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ, ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΤΟ ΡΟΛΟ & ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΟΥΣ

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ & ΜΕΘΟΔΟΙ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΠΕ) & ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΕΑΑ)

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (Διαθέσιμο και στο <http://www.mio-ecsde.org/epeaek09/index.html>)

2. Το δώρο της βροχής (Ντοσιέ)

Action Aid Ελλάς

1. «Κόντρα στο ρεύμα». Πρόγραμμα Αναπτυξιακή Εκπαίδευσης για τις Κλιματικές Αλλαγές και τη Φτώχεια, (Για μαθήτριες/τές Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ Δημοτικού).

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ:

1. Δάσος: Πηγή Νερού και Ζωής (CD).

ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

«Νερό: Κοινό αγαθό για όλους»

Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τους Υδάτινους Πόρους του Πλανήτη μας

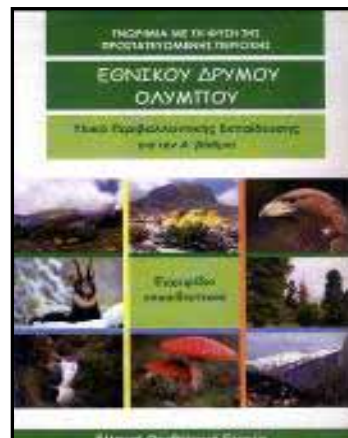
ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

1. Γνωριμία με τη Φύση της Προστατευόμενης Περιοχής Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

(Ντοσιέ με σχετική πληροφόρηση και προτεινόμενες δραστηριότητες).

Περιλαμβάνει:

- α) Εγχειρίδιο εκπαιδευτικού
- β) Φύλλα με προτεινόμενες δραστηριότητες στην τάξη (σελ 7-21), δραστηριότητες μελέτης στην ύπαιθρο (σελ. 22-34), δραστηριότητες ψυχαγωγίας (σελ.35-49), δραστηριότητες στοχασμού (σελ. 50-56)
- γ) Φύλλο αξιολόγησης για τον/την εκπαιδευτικό
- δ) Φύλλο αξιολόγησης για τα παιδιά
- ε) Βιβλιογραφία

UNESCO – UNEP (Και στον ιστότοπο <http://www.medies.net>)

1. Οδηγός. Εγχειρίδιο για την υπεύθυνη κατανάλωση

«[...] αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο η Υπεύθυνη Κατανάλωση συνδέεται άμεσα με την ποιότητα ζωής, την αποτελεσματική χρήση πόρων (ανθρώπινων και φυσικών), τη μείωση των απορριμμάτων, καθώς και με διάφορα ηθικά ζητήματα, όπως την παιδική εργασία, την κακομεταχείριση των ζώων, το δίκαιο εμπόριο και την ισότητα».

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ

1. Το νερό νεράκι (Για νηπιαγωγείο)

ΠΕΡΙΕΧΕΙ: Ιστορία με εικόνες σε δεκατρία θέματα, μπλοκ ζωγραφικής με ασπρόμαυρα εικονογραφημένα ημιτελή θέματα, βιβλίο για τους εκπαιδευτικούς με οδηγίες και διασκευές λαϊκών παραμυθιών,

βιντεοκασέτα με: Α' μέρος για τα παιδιά (κινούμενα τρισδιάστατα σχέδια) και Β' μέρος για τους/τις εκπαιδευτικούς (εικόνες και σχέδια από υδροκίνητα εργαστήρια),

CD με τη μουσική και τα τραγούδια του προγράμματος, νεροπαιχνίδια.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΔΙΟΥ

1. Η ιστορία της γέρινης ελιάς και οι περιπέτειες του λαδιού

2. (Υλικό προετοιμασίας για μια εκπαιδευτική επίσκεψη στο Μουσείο της Ελιάς και του Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

1. Φάκελος με θέμα «**ανεμόμυλοι**»
2. Φάκελος με θέμα «**Βούρα μου φέρνεις, καλάθι σου πλέκω**».

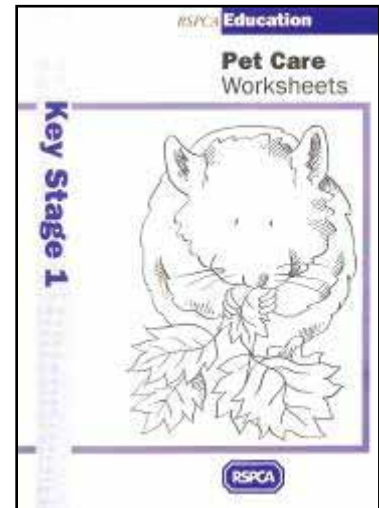
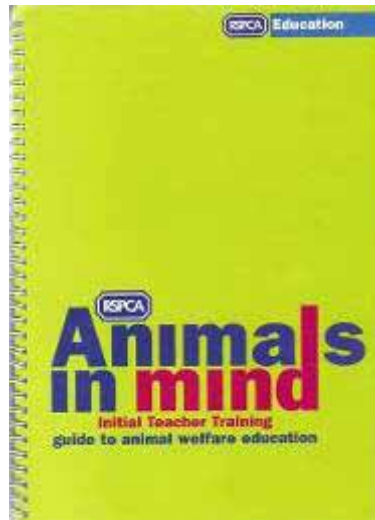
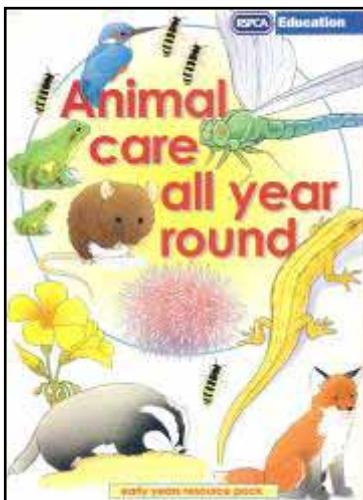
Royal society for the Prevention of Cruelty to animals (RSPCA) Βασιλική Ένωση για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης των Ζώων

(Οργάνωση με έδρα το Horsham στο West Sussex της Μεγάλης Βρετανίας)

1. Animals in mind

Initial teacher training guide to animal welfare education

(Αρχικός οδηγός κατάρτισης εκπαιδευτικών για την εκπαίδευση ευημερίας των ζώων)

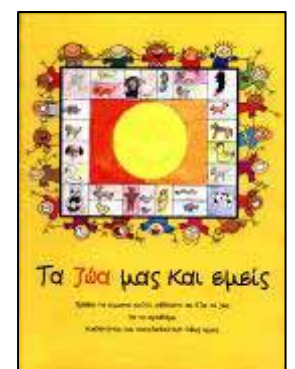

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ (Όλα στην Αγγλική γλώσσα):

1. Έντυπο (120 σελίδων) οδηγό για την εκπαίδευση για την ευημερία των ζώων
2. φακέλους και έντυπα με σχετικά φύλλα εργασίας.

Ελληνικό Ταμείο Μέριμνας Ζώων (GAWF/Greek Animal Welfare Fund)

1. Τα ζώα μας κι εμείς. Για το Νηπιαγωγείο. (Περιλαμβάνει Α. ενδεικτικά αναδυόμενα σχέδια εργασίας για τα θέματα: 1. Τα κατοικίδια ζώα 2. Τα αδέσποτα ζώα 3. Τα άγρια ζώα και πουλιά 4. Τα ζώα στο αγρόκτημα, Β. Ενδεικτική Βιβλιογραφία Γ. Παράρτημα).

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Άνθρωπος και Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα: Τα κρίσιμα Προβλήματα.
2. Παραποτάμιο Δάσος Νέστου (Ενημερωτικά έντυπα όπως «Οδηγός Περιήγησης», «Οικοτουριστικός χάρτης» κ.α. και CD).

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ – ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

1. «Προστατευόμενες Περιοχές»

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

- α. Οδηγό για τον εκπαιδευτικό (σελ. 79)
- β. Ενημερωτικό Κείμενο (σελ. 296)
- γ. Φύλλα εργασίας για το δημοτικό (σελ. 116)
- δ. CD με υποστηρικτικό υλικό (Νομοθεσία, χάρτες, φωτογραφικό υλικό,...)

2. «Περιβάλλον χωρίς σύνορα» (Δίγλωσσο: Ελληνικά & επίσημη γλώσσα της ΠΓΔΜ)

Αναφέρεται στο φυσικό περιβάλλον της διασυνοριακής περιοχής Ελλάδας – ΠΓΔΜ. Δηλαδή, στα όρη Κερκίνη/Μπέλες, Πάικο, Τζένα & Πίνοβο, Βόρα, Βαρνούντα, στις λίμνες Δοϊράνη, Μικρή & Μεγάλη Πρέσπα και στον ποταμό Αξιό)

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ:

1. Οδηγό για τον εκπαιδευτικό (σελ. 120)
2. Ενημερωτικό Κείμενο (σελ. 152)
3. Φύλλα εργασίας για το δημοτικό (σελ. 200)
4. CD με υποστηρικτικό υλικό (Νομοθεσία, χάρτες, φωτογραφικό υλικό,...)

Ως εκπαιδευτικό υλικό είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν, με πρωτοβουλία των Παιδαγωγικών και των Μαθητικών Ομάδων, αποσπάσματα ταινιών, τηλεοπτικών εκπομπών, δημοσιευμάτων εφημερίδων ή περιοδικών, φωτογραφικό υλικό και οτιδήποτε άλλο κριθεί σχετικό με το θέμα τους.

Βέβαια, είναι δεδομένο ότι πέρα από τα οποιαδήποτε εργαλεία διδασκαλίας και μάθησης, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές παραμένουν οι βασικοί συντελεστές/διαμορφωτές της εκπαιδευτικής διεργασίας. Η αποτελεσματική αξιοποίηση του οποιουδήποτε εκπαιδευτικού υλικού εξαρτάται από αυτές τις δυο ομάδες έμπυχων πρωταγωνιστών της εκπαιδευτικής πράξης. Αυτοί είναι που **θα προσεγγίσουν κριτικά το οποιοδήποτε υλικό** για να χρησιμοποιήσουν κάποιο μέρος του ή να το απορρίψουν εξ ολοκλήρου.